

IŞİD, İKBY VE FIRAT-DİCLE HAVZASINDA YENİ HİDROPOLİTİK DÜZEN

Dr. SEYFİ KILIÇ

Dr. Seyfi Kılıç ORSAM Su Araştırmaları Programı'nda uzman olarak çalışmaktadır. Çalışma alanı özellikle Ortadoğu'da su sorunlarıdır. Aynı zamanda uluslararası su hukuku, çevre politikaları ve Kuzey-Güney ilişkileri de çalışma alanı içindedir. Ankara Üniversitesi Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı'ndan doktora derecesine sahip olan Seyfi Kılıç, yüksek lisansını Hacettepe Üniversitesi Hidropolitik Anabilim Dalı'ndan, lisans derecesini ise Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden almıştır

Irak Şam İslam Devleti Örgütü'nün Suriye'den sonra Irak'ta da başta Musul olmak üzere geniş alanları kontrolü altına almasıyla birlikte yeni bir döneme girildiği söylenebilir. Örgütün ele geçirdiği alanların gerek Suriye'de gerek Irak'ta Fırat-Dicle havzası boyunca yer alması nedeniyle bu iki nehrin IŞİD tarafından Bağdat yönetimine karşı kullanılacağı sıklıkla dile getirilmeye başlanmıştır. Her türlü aracın silah olarak kullanılmasının meşru hale geldiği bu bölgede, su kaynakları ve yapılarının da bu amaçla kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada Fırat-Dicle havzasının Suriye ve Irak toprakları içindeki kısmında yer alan su yapılarını kontrol altında tutan güçlerin tutumu belirlenmeye çalışılmıştır. IŞİD'in ilerlemesine paralel olarak, Irak Kürt Bölgesi Yönetimi'nin de tartışmalı bölgeler olarak adlandırılan alanlardaki etki genişletme çabalarının, havzanın su politikası üzerindeki etkisi de değerlendirilmiştir.

IŞİD örgütünün hakimiyet kurduğu alanlar Fırat-Dicle havzasının Irak'ın orta kesimi olarak adlandırabilecek Bağdat çevresine ulaşmadan önceki yukarı kısımlarıdır

Irak Şam İslam Devleti Örgütü'nün (IŞİD) Irak'ın Anbar vilayetinde bu yılın başından bu yana merkezi hükümete karşı başlatmış olduğu faaliyetler, Irak'ın ikinci büyük şehri olan Musul'u da ele geçirmesi ile farklı bir boyuta ulaşmıştır. Irak ordusunun IŞİD militanlarına karşı ilk olarak Anbar vilayetindeki Felluce ve Ramadi kentlerindeki başarısızlığının ardından IŞİD, Musul merkezde olmak üzere ülkede Sünnilerin çoğunluğu oluşturduğu bölgelerde hakimiyetini sağlamış görünmektedir. Bu olayların ayrılmaz bir parçası olarak, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) bağlı silahlı birlikler de başta Kerkük olmak üzere Kürt nüfusun bulunduğu bölgelerde daha önceki dönemlerde bu bölgelerde gerek Peşmerge gerek Asayiş güçleri ile oluşturmuş oldukları varlıklarını artırmışlar ve hakimiyet alanlarını Süleymaniye, Erbil ve Dohuk vilayetlerinin ötesine genişletmişlerdir. Mevcut durumda merkezi Irak hükümetinin sınırlarını koruyamadığı ve geniş toprakları kaybettiği görülmektedir. ABD'den gelen açıklamalar da ABD'nin Irak merkezi hükümetine askeri bir desteğinin söz konusu ola-

mayacağına işaretlerini içermektedir. Hatta satışı daha önce yapılan ve halen teslim edilmeyen savaş uçakları nedeniyle Irak'ın Rusya Federasyonu'ndan IŞİD'e karşı kullanılmak üzere savaş uçağı aldığı da bilinmektedir.¹

IŞİD'in Irak ve Suriye'de ele geçirdiği alanların Fırat-Dicle havzasında yer alması nedeniyle IŞİD'in bu iki nehirdeki su yapılarını merkezi hükümete karşı kullanabileceği yorumları yapılmaya başlanmıştır. 2014 yılı başından bu yana Anbar vilayetindeki çatışmalarda IŞİD ele geçirdiği Felluce barajı ve saptırma yapılarını askeri amaçla kullanmıştır.² Bu nedenle de son dönemde ele geçirdiği bölgelerde de bu tür faaliyetlere girişmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

Musul baskınından sonraki dönemde hızla ilerleyerek Irak'ın Sünni bölgelerinde hakimiyet kuran IŞİD'in, su kaynaklarını ele geçirerek Bağdat ve Şii nüfusun yoğun olarak yaşadığı güney bölgeleri susuz bırakabileceği yönündeki haberlerin artması bu konuda ayrıntılı bir değerlendirme yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. IŞİD örgütünün hakimi-

yet kurduğu alanlar Fırat-Dicle havzasının Irak'ın orta kesimi olarak adlandırılabilir. Bağdat çevresine ulaşmadan önceki yukarı kısımlarıdır. Bu alanlar aynı zamanda Irak'ın önemli barajlarını ve saptırma yapılarını da ihtiva etmesi bakımından önemlidir. Ayrıca örgütün Suriye'de hakimiyet kurduğu alanların da Fırat vadisi boyunca uzanıyor olması, Fırat nehrinin çatışmadaki önemini arttırmaktadır. Bu nedenlerle iki nehrin ve bu nehirlerin üzerinde yer alan su yapılarının ayrı ayrı ele alınarak incelenmesi bu açıdan önemlidir.

1. Dicle Anakolu ve Yan Kolları Üzerindeki Durum

A. Musul Barajı:

Dicle üzerindeki su yapılarının en önemlilerinden biri olan Musul barajındaki durum şu şekilde özetlenebilir. IŞİD örgütünün ele geçirdiği Musul'un kuzeyinde Dicle nehri üzerindeki Musul barajında, Ninova Operasyonlar Komutanlığı bünyesinde yer alan ve kağıt üzerinde Irak ordusuna bağlı olan IKBY'nin tahsis ettiği iki Peşmerge Tümeni (15.

ve 16. Dağ Tümenleri) bulunmaktadır.³ Merkezi hükümete bağlı birliklerin, kötü yönetim, askerlerin savaşa isteğinin bulunmaması, cephane eksikliği gibi nedenlerle silah bırakarak çekilmesi, Musul'un IŞİD'in eline geçmesinde en önemli etken olarak değerlendirilmelidir. Ancak Musul barajı çevresinde bulunan 15. ve 16. Peşmerge Tümenleri mevzilerini bırakmış değillerdir. Bu birlikler çekilmeden de IŞİD'in Musul barajını ele geçirmesi ve bir silah olarak kullanması söz konusu olamaz. Musul barajındaki bu birliklerin IŞİD güçlerinin ilerlemesi ile birlikte takviye edilmiş olmaları da kuvvetle muhtemeldir. Ayrıca bu bölge IKBY'nin içinde bulunan Dohuk vilayetinin de yolu üzerinde bulunduğu için Peşmerge kuvvetlerinin bu bölgeyi ciddi bir biçimde savunacaklarını da belirtmek gereklidir. Bazı değerlendirmelerde IŞİD'in Musul barajını patlatarak Bağdat'ı su altında bırakabileceği ifade edilmektedir. Ancak gerek bu bölgede Peşmerge güçlerinin varlığı gerek barajın mansabında IŞİD'in ele geçirdiği Musul şehri olduğu dikkate alınırsa, böyle bir ihtimalin söz konu-

Musul barajı çevresinde bulunan 15. ve 16. Peşmerge Tümenleri mevzilerini bırakmış değillerdir. Bu birlikler çekilmeden de IŞİD'in Musul barajını ele geçirmesi ve bir silah olarak kullanması söz konusu olamaz

Samarra'da bulunan ve Şiiler açısından kutsal sayılan Askeriye Türbesi dolayısıyla merkezi hükümetin Samarra'yı kolay bir şekilde teslim etmesi beklenmemelidir.

su olamayacağı görülmektedir. Bunun yanı sıra barajın yapısına ilişkin sorunlar da bu barajın mansabı sıkıntıya sokacak şekilde işletilmesinin önündeki en büyük engeldir. Barajın temelinde yer alan kayanın jipsli olması ve suyla temas ettiğinde erimesi nedeniyle, ABD işgalinden sonra başlayan süreçte gövdeyi kuvvetlendirme çalışmaları yapılmış ancak hali hazırda baraj gövdesinin güçlendirilmesi süreci tamamlanamamıştır. Bu nedenle de barajın maksimum kotta işletilmesi mümkün olmamaktadır. Bu sorunun üstesinden gelinebilmesi için Musul barajının aşağısında yapılması planlanan Baduş barajı da henüz bitirilememiştir. Musul barajının hidroelektrik üretirken bıraktığı suları düzenlemesi

amacıyla 1990'lerde planlanan barajın inşası 2003 yılındaki ABD işgalinden sonra durmuştur. Ancak Musul barajının temelinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle çökme ihtimalinin bulunması, Bağdat yönetimini Baduş barajının planlarını gözden geçirerek ve yükselterek barajı yeniden inşa etmeye sevk etmiştir. Ancak son olaylardan sonra kısa vadede böyle bir girişim olanaklı görünmemektedir.

B. Samarra Regülatörü:

Dicle nehri üzerinde yer alan ve öne çıkan su yapıları arasında Samarra'da bulunan su saptırma yapısı da önemlidir. Bağdat'ın Dicle nehrinden kaynaklanan taşkınlardan korunması amacıyla 1954'te inşa edilen bu yapı, Dic-

le nehrinin taşkın sularının Tartar gölüne aktarılmasını sağlamaktadır.⁴ IŞİD'in bu yapıyı kontrol etmesi durumunda Bağdat'ı bahar aylarında taşkına maruz bırakmaya çalışması mümkün olabilecektir. Ancak nehrin ana ve yan kollarında inşa edilmiş olan barajlar nedeniyle Samarra'ya nehrin doğal akımındaki kadar taşkın suyu gelmesi olanaklı görünmemektedir. Diğer yandan da Samarra'da bulunan ve Şiiler açısından kutsal sayılan Askeriye Türbesi dolayısıyla da merkezi hükümetin Samarra'yı kolay bir şekilde teslim etmesi beklenmemelidir.

C. Hemrin Barajı:

Dicle nehrinin önemli kollarından biri olan Diyala nehri üzerindeki Hemrin barajı da dikkate alınması gereken bir su yapısıdır. Ancak Kürt Bölgesel Yönetimi kendi doğal sınırlarını Hemrin dağları olarak belirlediği için Hemrin barajını da kontrol altına almak için bu bölgede IŞİD ile çatışma halindedir.⁵ Hemrin dağlarının kuzey-doğusunda yer alan Celevle kentinde IŞİD ile Peşmergeler arasında kentin hakimiyetini ele geçirmek için çatışmalar devam etmektedir. Diğer yandan Hemrin barajının mansabında bulunan

bölgelerde IŞİD'in hakimiyeti bulunmaktadır.⁶ Hemrin barajı taşkın kontrolü, sulama ve hidroelektrik üretme amacıyla inşa edilmiştir. Barajın mansabında sulama kanallarına su verilmesi amacıyla bir saptırma yapısı da bulunmaktadır. Bu barajın suladığı alan Diyala nehrinin sağ ve sol yakasında geniş bir alanı kapsamaktadır. Halis ilçesi ile Bakuba'nın güneyinde yer alan geniş alanlar Hemrin barajının sağladığı sularla sulanmaktadır. Hemrin barajını eline geçiren güç bu bölgelerdeki tarım arazileri üzerinde de hakimiyeti ele geçirebilecektir. Barajı ele geçirmesi durumunda merkezi Bağdat yönetimi üzerinde etkinliğini artıracak olan IKBY de, doğal sınırları olarak kabul ettiği Hemrin dağlarını ele geçirmeye çalışmaktadır. Barajın işletme rejiminin değiştirilmesi bu anlamda mansap üzerinde doğrudan etki yapabilecektir. IKBY petrol satışı konusunda Bağdat ile ihtilafa düştüğünde, elinde tuttuğu Darbendikan barajına ve sulama kanallarına verdiği suyu, merkezi hükümete karşı bir koz olarak kullanmaktan ve bunu ifade etmekten çekinmediği hatırlanmalıdır.⁷ Bu konuda IKBY'nin sicili de pek parlak değildir.

IKBY petrol satışı konusunda Bağdat ile ihtilafa düştüğünde, elinde tuttuğu Darbendikan barajına ve sulama kanallarına verdiği suyu, merkezi hükümete karşı bir koz olarak kullanmaktan ve bunu ifade etmekten çekinmediği hatırlanmalıdır

FIRAT DİCLE SU HAVZASI SU YAPILARI

Uluslararası Sınırlar

Ana Kol

Kanal

Havza Sınırı

Göl / Bataklık

Baraj

Regülatör

D. Adhaim Barajı:

Adhaim nehri Dicle nehrinin Irak'tan kaynaklanan en önemli koludur. Tuzhurmatu'dan geçen Aksu ile birleşen nehir üzerinde, nehir ile aynı adı taşıyan Adhaim barajı bulunmaktadır. Bu baraj da Hemrin dağları üzerinde bulunmaktadır. 16 Haziran itibarıyla barajın güneyinde bulunan Adhaim kasabası IŞİD'in eline geçmiş durumdadır ve baraj çevresindeki bölgelerde IŞİD'in faal olduğu bilinmektedir.⁸ Bu barajın, nehrin akımının ve barajın kapasitesinin düşüklüğü nedeniyle Bağdat'a karşı bir koz olarak kullanılma ihtimali düşüktür. Barajın yer aldığı Hemrin dağ silsilesi de IKBY tarafından doğal sınırlar olarak kabul edildiğinden daha sonraki

dönemde bu bölgede IKBY ile IŞİD'in bir çatışma içine gireceği düşünülmektedir.

E. Dokan ve Darbandikan Barajları:

Dicle nehrinin Irak içindeki önemli kolları olan Küçük Zap Suyu üzerindeki Dokan ve Diyalah nehri üzerindeki Darbandikan barajları da IKBY'nin denetiminde bulunmaktadır. Bu barajları IŞİD'in ele geçirmesi ise yakın ve orta vadede mümkün görünmemektedir.

2. Fırat Nehrindeki Durum

Fırat nehri boyunca, Türkiye sınırından, Anbar vilayetine bağlı Bağdat yakınlarındaki

Fırat nehri boyunca, Türkiye sınırından, Anbar vilayetine bağlı Bağdat yakınlarındaki Felluce'ye kadar olan kısım hemen hemen IŞİD hakimiyeti altındadır.

Suriye'deki faaliyetler için merkez haline gelmiş olan Rakka'dan sonra Deyrızor'u da ele geçiren IŞİD, Suriye toprakları içinde Fırat vadisinin tümünü ele geçirmiş görünmektedir.

Felluce'ye kadar olan kısımda, IŞİD hakimiyetinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. En son gelen bilgilere göre Türkiye topraklarında bulunan Karkamış'ın karşısındaki Zor Mağara, Ziyaret ve Beyat köylerini PYD ile giriştiği mücadeleden sonra ele geçiren IŞİD, daha önce ele geçirdiği Jarablus'tan sonra Türkiye sınırının karşısında, Fırat'ın sol kıyısında da hakimiyet sağlamış görünmektedir.⁹ Fırat nehri üzerinde bulunan barajlar ve diğer su yapıları nedeniyle kıyıdaşlar olan Türkiye, Suriye ve Irak için önemli bir su kaynağı durumundadır. Suriye toprakları içinde bulunan Teşrin ve Tabka barajları Suriye'de önemli bölgelerin içme suyu ihtiyacını karşılamak ve hidroelektrik enerjisi üretmekle kalmamakta, geniş alanlardaki tarımsal sulamayı da mümkün hale getirmektedir. Irak da topraklarında da özellikle Hadise barajı Irak'ın elektrik üretiminde önemli bir yer tutmaktadır.

A. Teşrin ve Tabka Barajları:

Bu iki baraj Suriye'nin Fırat nehri üzerindeki ana su yapılarıdır. Sulama ve hidroelektrik üretme amacıyla inşa edilmiş olan bu barajlar artık Şam rejiminin kont-

rolünden çıkmış durumdadır. Suriye'deki faaliyetler için merkez haline gelmiş olan Rakka'dan sonra Deyrızor'u da ele geçiren IŞİD, Suriye toprakları içinde Fırat vadisinin tümünü ele geçirmiş görünmektedir. Tabka ve onun membasında bulunan Teşrin barajları da IŞİD'in kontrolündedir ve özellikle Halep şehrine giden içme suyu IŞİD tarafından kesilmiş durumdadır.¹⁰ Şu an için barajların durumuna ilişkin gerek su seviyesi gerek işletme rejimine ilişkin doyurucu bilgiler elde edilememektedir. Ancak bir süre sonra gerekli tamir işlerinin yapılmaması durumunda gerek barajların gerek sulama kanallarının yıpranacağı ve işletme dışı kalacağı da dikkate alınmalıdır.

Irak toprakları içinde yer alan Fırat üzerindeki su yapıları ise neredeyse tamamen IŞİD güçlerinin denetimi altındadır. IŞİD Musul baskını sonrası Irak'ta Sünni Arap nüfusun yer aldığı bölgeleri ele geçirmiş durumdadır. Etkinlik gösterdiği ana alan olan Anbar vilayeti Fırat vadisini ve ana su yapılarını kapsamaktadır. Membadan mansaba doğru bakıldığında sırasıyla Hadise, Ramadi ve Felluce barajları Fırat vadisinde önemli su yapılarıdır.

B. Hadise Barajı:

Hadise barajı, 1977-1987 yılları arasında inşa edilmiş ve 2003 yılında ABD işgalinden sonra tamir görmüştür. Irak'ın hidroelektrik üreten en önemli barajlarından biridir. Baraj ve Hadise ilçesi şu an için Irak ordusu ve yerel güçlerin kontrolü altındadır. IŞİD'in şehre girmesini ve kuzeyde bulunan barajı ele geçirmesini esas olarak yerel güçlerin engellediği bilinmektedir.¹¹ Ancak ilçedeki yerel güçlerin IŞİD'in baskısına ne kadar süre dayanabileceği bilinmemektedir. Hadise ilçesi şu an, Suriye sınırından Bağdat yakınlarına kadar olan kısımda Fırat vadisi boyunca, Irak toprakları içinde yer alan ve IŞİD'in eline geçmemiş tek şehirdir. IŞİD'in ilçeyi ve barajı ele geçirmesi durumunda Bağdat'a karşı büyük bir koz ele geçireceği dikkate alınmalıdır.

C. Ramadi Barajı:

Ramadi barajı esas olarak sulama kanallarına suyun saptırılması ve Habbaniye gölünün beslenmesi amacıyla inşa edilmiş bir barajdır. Baraj ve Ramadi ilçesi 2014'ün Ocak ayından bu yana IŞİD örgütünün elindedir.¹² Saptırma yapısı, Habbaniye gölü ile

birlikte Razzara gölünü de beslemekte ve Razzara gölünden bir kanal vasıtasıyla alınan sular Şii-ler için kutsal sayılan Kerbela'ya kadar ulaşmaktadır. IŞİD'in Şii düşmanlığı dikkate alınırca, Şii-leri zor duruma düşürmek için bu göllere ve göller vasıtasıyla tarım alanlarına ulaşan suları kesebileceği öngörülebilir.

D. Felluce Barajı:

Felluce ilçesi ve barajı da Ocak 2014'ten bu yana IŞİD'in kontrolü altındadır. Örgüt, merkezi hükümet birliklerinin ilçeye yaklaşmasını engellemek için barajın sağ kolu üzerindeki kapakları kapatıp sol koldan Ebu Garip ve Bağdat'a ulaşan geniş alanları su altında bırakmıştır.¹³ Bu yapının Irak'taki çatışmalarda önümüzdeki dönemlerde de etkili olacağı tahmin edilmektedir.

Genel Değerlendirme:

IŞİD'in, Irak'ın kontrol altında tuttuğu Sünni bölgelerini, Suriye'de Fırat havzası boyunca elinde tuttuğu bölgeler ile birleştirerek yeni bir devlet olarak ortaya çıkması, havzada 1960'lardan bu yana oluşmuş olan dengeleri kökünden değiştirecektir. Yeni bir Sünni devle-

Hadise barajı ve ilçesi şu an için Irak ordusu ve yerel güçlerin kontrolü altındadır.

Türkiye sınırları içindeki Karkamış'ın mansabında yer alan Jarablus'tan başlayarak Bağdat'a kadar olan bölge birkaç küçük cep dışında IŞİD'in kontrolündedir

tin Suriye ve Irak topraklarında oluşması, birbiri ile hiçbir konuda anlaşamayan ve ciddi ihtilaf içinde bulunan iki devlet ortaya çıkaracaktır. Suriye'de de son üç yılı içine alan dönemde her türlü silahın meşru sayılır hale geldiği bu çatışma ortamının sonucunda, Fırat-Dicle havzasının su kaynaklarının da, Bağdat açısından özellikle yukarı kıyıdaş haline gelecek olan IŞİD hakimiyetindeki devlet tarafından kullanılabilmesi sıklıkla dile getirilmeye başlanmıştır. Ancak yukarıda görüldüğü gibi IŞİD'in Dicle nehri anakolu ve IKBY denetimindeki yan kolları üzerinde ciddi bir kontrolü bulunmamaktadır. Bu nehir üzerindeki iki ana su yapısı; Musul barajı IKBY'nin, Samarra'daki su saptırma yapısı ise Bağdat yönetiminin denetimindedir.

IŞİD'in Fırat üzerindeki kontrolü ise daha ciddi bir boyuttadır. Türkiye sınırları içindeki Karkamış'ın mansabında yer alan Jarablus'tan başlayarak Bağdat'a kadar olan bölge birkaç küçük cep dışında IŞİD'in kontrolündedir. IŞİD'in, ele geçirdiği bölgelerde devletleşmesi durumunda ise Irak toprakları içinde yer alan Hadise ilçesi gibi küçük ceplerin de yaşama şansı olamayacak ve

IŞİD Suriye'de tamamen, Irak'ta ise Bağdat'a kadar olan kısımda Fırat vadisi boyunca hakimiyetini tam anlamıyla sağlayacaktır. Bu aşamadan sonra ise IKBY'nin Irak'tan ayrılması da gündeme gelecek ve Fırat-Dicle havzasında ortaya çıkacak yeni devletler dolayısıyla 1960'lardan sonra oluşmuş olan hidropolitik dengenin yeni aktörlerle yeniden kurulması gerekecektir.

SON NOT

¹ Russia sends 5 fighter jets to Iraq; al-Maliki criticizes U.S., <http://www.cnn.com/2014/06/30/world/asia/russian-jets-in-iraq/> (01.07.2014).

² Effects Of The Al-Anbar Crisis On Iraq's Water Management, <http://www.dailysabah.com/opinion/2014/04/28/effects-of-the-alanbar-crisis-on-iraqs-water-management>

³ DJ Elliott & CJ Radin, "Iraqi Security Forces Order of Battle", The Long War Journal <http://www.longwarjournal.org/multimedia/OOBpage5-IGFC-North.pdf> (05.07.2014).

⁴ Manley, R. and Robson, J. (1994), Hydrology of the Mesopotamian Marshlands. Unpublished report. Wetland Ecosystems Research Group, University of Exeter.

⁵ Kurds drawn into clashes with Sunni rebels, <http://www.aljazeera.com/video/middleeast/2014/07/kurds-drawn-into-clashes-with-sunni-re>

bels-20147611140291288.html (07.07.2014).

⁶ <https://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&oe=UTF8&msa=0&msid=206503076099972915830.0004fb81021906110e889&t=m&source=embed&ll=34.939985,41.616211&spn=6.302619,12.304687&z=6&dg=feature>, (07.07.2014).

⁷ Amid Erbil-Baghdad Budget Row, Kurds Control the Water Taps, <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/25022014>, (10.07.2014).

⁸ <https://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=en&oe=UTF8&msa=0&msid=206503076099972915830.0004fb81021906110e889&t=m&source=embed&ll=34.939985,41.616211&spn=6.302619,12.304687&z=6&dg=feature>, (07.07.2014).

⁹ Jihadists control all main Syria oilfields: NGO, http://articles.economictimes.indiatimes.com/2014-07-05/news/51092215_1_aleppo-syrian-observatory-al-nusra-front (07.07.2014).

¹⁰ Nouar Shamout “Syria Faces an Imminent Food and Water Crisis”, <http://www.chathamhouse.org/expert/comment/14959>, (08.07.2014).

¹¹ Sunni Militants Advance Toward Large Iraqi Dam, <http://www.nytimes.com/2014/06/26/world/middleeast/isis-iraq.html>, (02.07.2014).

¹² Isis militants capture three towns in Iraq’s Anbar, <http://www.irishtimes.com/news/world/middle-east/isis-militants-capture-three-towns-in-iraq-s-anbar-1.1841366>, (01.07.2014).

¹³ ISIS captures Iraqi dam, floods areas, <http://english.al-akhbar.com/node/19385> 04.07.2014).

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesiyile gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)
Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr